

Ústav světových dějin

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno a příjmení studenta/studentky: Jan Machala

Název práce: *Kulturní zahraniční politika Československa v raném období normalizace*

Jméno oponenta práce: Jan Mervart

1. Heuristika (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

1.1 Hodnocení použité literatury a pramenů	2
1.2 Úplnost použitých zdrojů z hlediska současného stavu bádání	2

Stručné hodnocení:

Vzhledem k daným okolnostem jsou použité prameny dostačující; oceňuji zejména práci s fondem Výstavní komise. Použitá literatura k československým nebo evropským dějinám působí poněkud selektivně; absentují autoři syntetických prací jako Tony Judt (v jeho *Poválečné Evropě* je mimochodem kladen velký důraz na kulturu) či Kevin McDermott (jeho syntéza *Communist Czechoslovakia...*). Z českých autorek autorů potom například Veronika Rollová a její práce o výstavních projektech Pražského hradu (*Pražský hrad na cestě ke komunistické utopii*).

2. Řešení problému (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

2.1 Volba cíle práce odpovídá zadání	2
2.2 Cíl z hlediska metodologie oboru je zvolen relevantně	3

Stručné hodnocení:

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

K této části mám patrně největší připomínky: 1) těžiště práce neleží zcela v rané normalizaci (rozsahem cca 20 stran textu); 2) cíl je formulován spíše implicitně (jakkoliv přijatelně), s lakonickou formulací v úvodu práce „nakolik kulturní zahraniční politika podlehla daným změnám“ nemohou být čtenáři zcela spokojeni. Absence jasně formulovaného cíle totiž provází absence výraznější badatelské otázky.

Metodologické nástroje ve smyslu pojetí kulturní politiky jako *soft power* či *nation branding* jsou zvoleny legitimně, otázka ovšem zůstává, zda nenaznačují spíše kontinuity a zda svým způsobem nekolidují s cílem (zachytit změnu).

3. Hodnocení struktury práce (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

3.1 Je struktura práce logická	3
3.2 Odpovídá struktura práce metodologii a metodám deklarovaným v úvodu práce	2

Stručné hodnocení:

Struktura práce je v zásadě logická (autor sleduje chronologickou osu), byť „logičnost“ nelze zcela vztáhnout a porovnat s původními záměry, jež jsou formulovány nejasně. Každopádně úvodní přehledové kapitoly působí poněkud nepřirozeně, podobná kontextualizace by byla bývala funkčnější uvnitř samotného textu o výstavách.

4. Hodnocení kvality textu práce (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

4.1 Analýza pramenů a literatury	2
4.2 Interpretace pramenů a literatury v jejich vzájemných souvislostech	2

Stručné hodnocení:

Souvisí s výše uvedenými poznámkami.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

5. Kvalita zpracování (hodnocení známkou 1, 2, 3, 4 – v případě hodnocení 3 a 4 musí autor posudku slovně formulovat hlavní výtky)

5.1 Stylistika a pravopis	2
5.2 Použitá terminologie	1

Stručné hodnocení:

Práce je napsána vcelku čtivým jazykem a přes drobné překlepy netrpí výraznějšími nedostatky.

6. Celkové hodnocení v rozsahu nejméně 500 znaků:

Předem je třeba ocenit zvolené téma a autorovu důslednou snahu o proniknutí do zdánlivě nepřehledné záplavy archivních materiálů. Zatímco se česká historiografie doposud věnovala Bruselu, Montrealu, příležitostně Ósace, účast Československa na mezinárodních výstavách po roce 1968 ležela poněkud mimo perimetr českých a slovenských historiček a historiků.

Práci je proto třeba uvítat, neboť představuje základní orientaci k dané problematice.

Naznačené slabiny textu tak nejsou na překážku úspěšné obhajobě práce. Nad výše uvedené považuji za důležité zmínit následující:

Autor do jisté míry přebírá klišé české historiografie o úspěšnosti československé expozice EXPO 1958. Zmíněná výstava měla přitom ve skutečnosti především dopad směrem k domácímu vývoji (architektura, užité umění apod.): jakkoliv se Československo v Bruselu představilo pozitivně, v paměti zmíněné výstavy například není oproti jiným státům přítomno. Podobně je hodnocena i účast Československa v Montrealu roku 1967. Neříkám, že ona účast nebyla úspěšná, avšak může být vůbec nějaká neúspěšná? Právě na tomto místě se výrazně projevuje slabina (ne)vytyčeného cíle. Autor popisuje, co, kde a jak bylo instalováno, k čemu ovšem směřuje, není zcela jasné, respektive nepřechází k analytickému výkladu empirických zjištění.

FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav světových dějin

Poněkud konsistentněji působí kapitoly věnované účasti Československa na mezinárodních výstavách po roce 1968. Ty lze bezesporu považovat za autorský přínos. Na relativně široké pramenné základně autor předestírá jednání československých orgánů o realizaci daných výstav i o sledovaných cílech režimu („napravení emigrantských pomluv“, informování o životě v ČSSR atp.). Z normalizačních praktik spojených s přípravou daných výstav také vyplývají dva jevy: jednak se zde vyjevuje kontinuita s tzv. reformní produkcí (škoda, že autor nesrovnává tento jev například s filmovým průmyslem) a jednak zde vidíme jednoznačnou snahu normalizačního establishmentu dostat československou účast na mezinárodních výstavách pod kontrolu, a to do té míry, že pařížská výstava nakonec uskutečněna nebyla. Uvedená zjištění považuji za pozitivní přínosy diplomové práce Jana Machala, kterou beze všeho doporučuji k obhajobě.

7. Otázky a připomínky k obhajobě:

Přijmeme-li tezi o *nation branding* jako budování pozitivního obrazu o daném národu/státu, nakolik je normalizační strategie výjimečná a nakolik se překrývá se snahami budování české moderní identity v poslední třetině 19. století, s meziválečným Československem či stalinskou i poststalinskou érou? Tzn. nepokračuje nakonec normalizační establishment ve stejném duchu, respektive otázkou zůstává, co je na přípravách pařížské výstavy typicky normalizačního z hlediska obsahu (nikoliv příprav realizace)?

Zcela souhlasím s autorem, že připravovaná pařížská výstava již byla plně pod kontrolou výstavní komise, potažmo normalizačních státních a stranických orgánů, avšak nenaznačuje důraz na audiovizualitu expozice (s. 60) či umělecké angažmá Štefana Uhera (jednoho z předních protagonistů slovenské nové vlny) jisté kontinuity?

Navržená známka: 2, velmi dobře

Datum: 21. ledna 2021

Podpis: PhDr. Jan Mervart, Ph.D.